

Theodor Kallifatides

L'amor

Traducció del suec d'Elsa Compte

Galàxia Gutenberg

THEODOR KALLIFATIDES

L'amor

Traducció
d'Elsa Compte

Galàxia Gutenberg

**Generalitat
de Catalunya**

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya
i de la Institució de les Lletres Catalanes.

**SWEDISH
ARTSCOUNCIL**

Aquesta traducció ha rebut un ajut del Swedish Arts Council.

Títol de l'edició original: *Kärleken*

Traducció del suec: Elsa Compte

Publicat per

Galaxia Gutenberg, S.L.

Av. Diagonal, 361, 2n 1a

08037-Barcelona

info@galaxiagutenberg.com

www.galaxiagutenberg.com

Primera edició: setembre de 2026

© Theodor Kallifatides, 1978, 2026

© de la traducció: Elsa Compte, 2026

© Galaxia Gutenberg, S.L., 2026

Preimpresió: Maria Garcia

Impressió i enquadernació: Romanyà-Valls

Plaça Verdguer núm. 1, (08786), Capellades

Dipòsit legal: B 14646-2026

ISBN: 979-13-88019-91-3

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb l'autorització dels seus
titulars, a banda de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro
Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments
d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Per a en Markus i la Johanna

Estic fet de conflictes.

HARALD ØFSTAD

I

Vaig entrar dins d'aquesta història mentre m'estava dret davant d'una finestra. Aquesta història es va fer necessària perquè el 19 de març del 1974 estava dret davant d'una finestra, que no havia escollit de manera conscient. No hi havia cap raó per ser allà, no hi havia res a fora de la finestra que captés la meva atenció, o ben mirat, potser sí que hi havia alguna cosa.

Tot d'una m'havia captivat una visió que no era res d'extraordinari, però que el 19 de març del 1974 m'ho semblava. Un núvol petit de boirina matinal, un núvol aïllat i escabellat que lentament lliscava sobre el fossat entre dos camps i en direcció al mar, que no es veia; em vaig quedar dret davant la finestra i em vaig dir a mi mateix en silenci: «El núvol vol tornar a casa amb la mare!».

Era una frase estranya, però en aquella època, per a mi, qualsevol moviment era un moviment cap a casa. Potser jo mateix també estava de camí «cap a casa», però no ho sabia.

Va ser, per tant, una tria fortuïta que fos allà davant d'aquella finestra, ara tan remota, i contemplés el núvol de boirina matinal, innocent i segur, descansant sobre l'accidentalitat de la situació. Però no sabia que l'atzar i el destí havien tirat els daus a la meva esquena i que l'atzar havia guanyat. Jo era l'aposta.

Hi he pensat sovint. Sobretot durant les nits llargues, quan de vegades plorava unes llàgrimes infantils i fatigades mentre esperava al costat del telèfon, tan espantat davant la possibilitat que sonés com que no ho fes.

Els altres dormien. El meu fill dormia i dormia la Lena. El meu fill dorm amb un llum encès i enfocat cap a la cara; detesta la foscor, sempre vol dormir il·luminat, però no és que tingui por de la foscor, simplement no li agrada.

—Si no es veu res! —protestava quan de vegades se m'acudia tallar el corrent.

—Però si dorms, amor meu! —li xiuxiuejava jo.

—No dormo! —objectava ell, i era cert. La manera més segura de desvetllar el meu fill és privant-lo de llum. Que els déus li donin tota la llum que necessita!

La Lena i en Johan dormien. Jo podia sentir la seva conversa nocturna, de vegades unes quantes paraules, de vegades diàlegs llargs i sensats amb convidats invisibles, i jo anava d'un costat a l'altre amb

l'ai al cor just quan hauria pogut ser feliç. No, feliç no! No i altre cop no!

És el teu poble qui vol ser feliç. Tant que es parla de la felicitat en aquella terra teva! No, feliç no, però podria estar en pau amb la meva vida, amb la vida necessària.

Però l'atzar, aquest déu fosc i venturer, havia triomfat. L'atzar havia creat un estat fortuït al món, un núvol solitari, una finestra, i en aquest estat fortuït del món m'hi havia quedat atrapat, com un peix en una xarxa. Rere meu hi eres tu.

Oh, ja sé que tu també podries dir el mateix. Potser tothom podria dir exactament el mateix, però de què serveix? Quin consol ens dona?

Ara, assegut en una habitació gran i bonica, enmig d'una ciutat gran i bonica, on ningú excepte la Lena sap que existeixo, ara, sec aquí per mirar d'aclarir-me, per desxifrar la meva vida, per prendre una decisió, per, ras i curt, escollir. Allò fortuït ha esdevingut ara necessari.

Potser és justament això, el que Hegel anomenava «el salt qualitatiu»?

Potser és justament això, el que la gent abans de Hegel senzillament anomenava «miracle»?

Però no sona molt més resignat parlar de «miracle»? No s'és molt més senyor quan un pot ordenar també allò casual? És justament el que volia Hegel, és justament el que volem tots.

Però, qui som «tots»?

Els ancians sobre la terra, els que ja no esperem l'aventura, perquè d'ençà que Ícar es va precipitar al mar, mai cap aventura ha acabat bé. S'ha de ser jove per creure que es dubta, mentre que en realitat un no només creu, i confia fins i tot que les forces divines l'afavoreixen.

Tu eres jove i hi creies i confiaves plenament. L'atzar estava a favor teu. Sí, el déu fosc t'afavoria, però tenia un somriure dur als llavis. Això no ho vas veure. Jo tampoc.

Em vaig apartar de la finestra i del paisatge exterior, per topar-me d'entrada amb un vestit de color terra, en direcció al qual vaig mussitar «disculpa'm».

És aquí, a la teva terra, on he adquirit l'hàbit de demanar disculpes per pràcticament qualsevol minúcia, i això no és perquè m'hagi fet més cristià.

I després et vaig veure.

Els meus ulls seguien ocupats amb el núvol desvalgut de fora, amb els prats nus, el mar invisible. Acabava de tornar d'un petit viatge, no d'un viatge turístic –jo era l'únic viatger i no m'havia mogut de lloc–, però un viatge sí que l'havia fet, i tenia encara els ulls boirosos de la travessia solitària, que es va acabar en sec quan els meus ulls van trobar-se amb els teus.

Escoltava, en el meu interior més profund, un brogit sord, i eren tots els meus engranatges que es tornaven a activar; entre tu i jo, flotava en l'aire el

meu «disculpa'm» ridícul, com una bandera blanca –amb el temps, n'hissaria més, de banderes com aquesta– i tu ni et vas prendre la molèstia de respondre'm, tan sols estaves dreta, allà, somrient, i després em vas allargar la mà; no vaig entendre de seguida el significat d'aquell gest, vaig dubtar durant una bona estona –ara sé que això tan sols era una repetició del que passaria més tard aquell vespre– i vaig dubtar tant que tot va esdevenir quasi incòmode, i el teu somriure es va tornar rígid i això em va desvetllar de la meva abstracció sobtada però profunda. De fet, crec que em vaig adormir de seguida després de veure't –què buscava en el somni?– i em vaig despertar altre cop i vaig agafar la mà que m'oferies, encara a una distància antinatural l'un de l'altre. Em negava a deixar la meva platja fins a l'últim moment, i el brogit sord dins meu va cessar.

–Em dic Li! –em vas informar.

–Laki Sarris! –vaig respondre, amb nom i cognom, i així ja sabies més coses de mi.

Aquest va ser l'inici, i ara ja no tinc forces per a més. De manera que em faré una tassa de cafè, aixecaré l'essor, escuraré la pipa. M'enfonsaré profundament en els meus gestos quotidians, en la meva santedat.

El temps ha desgastat els meus dits prims i ossuts. Me'ls miro intensament; han envellit, han adquirit hàbits propis, i generalment són ells els que em sorprenen a mi, i no al revés. Envejo la seva perfecció

quan aguanten la pipa, quan hi posen tabac, quan obren la capsa de llumins, n'escullen un i el refreguen contra el costat llarg de la capsa amb un gest suau i calculat, fins que el cap fosc del llumí es dissol en foc i en flames, i els dits índex i gros es retiren a poc a poc mentre giren el llumí cap amunt.

La parella de coloms que ha fet el niu sota el sostre s'acaba de despertar. En puc sentir els parrups, que d'alguna manera sonen «primitius»; els manca qualsevol intent d'articulació, són completament nus, no tenen significat, no són expressió de res més que de si mateixos.

Potser és per això que el colom ha atret la fantasia humana, perquè l'home només en la fantasia pot anar despullat, només en la fantasia pot evitar carregar el sentit. L'insignificant significant ens atrau, perquè ens recorda un temps d'alegria abans de l'alegria, i de tristesa abans de la tristesa.

Escolto la parella de coloms fins que els parrups s'esvaeixen i llavors aixeco l'estor. Clareja sobre la ciutat, però encara no ha sortit el sol. Fa temps que no veiem el sol; en tot cas fa temps que jo no veig el sol, ja que durant el dia tinc generalment l'estor abaixat. Durant el dia dormo, perquè durant la nit no em puc adormir. És llavors quan se m'apareix la teva cara i la cara de la Lena i la del meu fill. Per què escolliu la foscor? Per què no puc tenir la foscor només per a mi?

Quan era petit m'encantava la foscor. Quan tot el món desapareixia, només hi quedava jo. En la foscor jo estava sol al món, o més aviat, en la foscor jo era el món. Allà on s'estenia el meu cos, s'hi estenia també el món, i en aquest cos jo m'hi trobava com a casa. Arronsava les cames fins que podia agafar-me els dits del peu amb les mans, amagava el cap al pit; era un sistema de calefacció tancat, però va arribar el dia que una força invisible va fer esclatar el meu cos; jo palpejava amb les mans per aferrar-me a alguna cosa; un corrent elèctric havia entrat al meu cos, i vaig necessitar arrelar-me per no cremar-me.

Així és com va néixer l'amor. No va ser un somni portat a la vida, sinó un somni portat a la mort; el cos celeste que levitava lliurement, el que era jo, havia trobat una via; el curs lliure i sense fites de la vida havia sigut encarrilat a les vies de l'amor, que em portaven d'una estació a l'altra, i on jo també era una estació per on els altres passaven.

No, l'amor no és injust; tant el tren més ràpid com el més lent arriben a la seva parada final. I aquí sec jo, ara. La meva parada final ha sigut una habitació gran i bonica en una ciutat gran i bonica que és teva però no meva, i on ningú excepte la Lena sap que existeixo.

No és només el sol que fa temps que no veig. També són els núvols. El cel està tapat per un vel gris, dens com una bossa de plàstic; refuso anome-

nar-lo «núvol». Un núvol té vida i forma, aquesta bossa de plàstic és massa densa per respirar i massa gran per tenir forma. Allò infinit no té ni forma ni vida. L'eternitat no és vida; és per això, entre altres coses, que tots els fundadors de religions han mentit.

L'eternitat no és la vida eterna; l'eternitat és la mort eterna. No, ni tan sols això. L'eternitat és més enllà de la vida i més enllà de la mort, és no-vida i no-mort. És allò que no entenem i allò que no entenem ho convertim en mite; per això, l'art és necessari. Perquè hi ha moltes coses que no entenem. Els ingenus pensen que l'artista entén. L'artista mateix sap que no entén res o que entén menys que ningú. Entendre, al cap i a la fi, no és res més que, arribats a un punt, deixar de pensar.

Això ja ho sabia Plató, que va començar destrojant els déus i va acabar construint-los un monument sobre les ruïnes del seu propi somni d'entendre.

Penso sovint en Plató. No només perquè és l'únic gran pensador que s'ha dedicat tant a voler entendre l'amor, sinó, sobretot, perquè la posteritat ha maltractat molt el seu cervell sagnant. Ens hem aferrissat sobre els trossos del seu cap rebentat, els hem mostrat a la llum i ens hem esgargamellat: s'equivocava, era autoritari, era conservador, era pitjor que Hitler.

En el desert del coneixement humà hi hem trobat uns ossos i unes dents, i d'això en traiem conclusions

sobre si el seu amo era bonic o deforme, i en aquest cas la regla és coneguda: tots els morts són deformes, menys aquells que ens han enganyat, és a dir, Jesús i Buda i Mahoma i alguns més.

Sí, l'únic que resta és la mentida. Necessitem creure'ns-la per creure en alguna cosa. Pot sonar estrany, però l'únic en què podem creure és la mentida. Per això només ens resta ella, i la capacitat d'escollir.